

The protection of personal data in the context of EU law

Ochrana osobných údajov v kontexte práva EÚ

Daniela Nováčková¹

Abstract: As a result of the onset of digital technologies that have impact on the everyday life of citizens, entrepreneurs and other entities, the European Union also adopts other legal acts relating to the protection of natural persons in processing their personal data. These acts form part of the Digital Single Market Strategy of the EU. The most discussed topic at present is the new General Data Protection Regulation adopted in 2016 that has to be implemented from 25 May 2018. The study analyses the liability of the Slovak Republic for the fulfilment of international obligations resulting from its membership in the European Union in the broader context and analyses the legal system of data protection in the European Union. The author pursues the goal to contribute to better understanding of the essence of the data protection in the context of the EU legal standards. The state has the irreplaceable task that by introducing the relevant measures contributes to the increasing the level of data protection and the legal certainty.

Abstrakt: V dôsledku nástupu digitálnych technológií, ktoré menia každodenný život občanov, podnikateľov a iných subjektov, Európska únia prijíma aj právne akty týkajúce sa ochrany fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov. Dané akty sú súčasťou Stratégie formovania digitálneho hospodárstva EÚ. V súčasnosti najviac diskutovanou témou je nové nariadenie (2016) o ochrane osobných údajov, ktoré budú členské štáty implementovať od 25 mája 2018. Štúdia analyzuje v širších súvislostiach zodpovednosť Slovenskej republiky za plnenie medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z členstva v Európskej únii a analyzuje právny systém ochrany osobných údajov Európskej únie. Autorka si dala za cieľ prispieť k lepšiemu pochopeniu podstaty ochrany osobných údajov v kontexte právnej úpravy EÚ. Nezastupiteľnú úlohu v danom prípade má štát, ktorý zavádzaním relevantných opatrení prispieva k zvyšovaniu úrovne ochrany osobných údajov a právnej istoty.

Kľúčové slová : ochrana osobných údajov, právny rámec, nariadenie, smernica, transpozícia

Klasifikácia JEL : F 15, K 22, K 24

Úvod

Globálna ekonomika sa v dôsledku nárastu modernizácie technológií stáva digitálnou, čo vplýva aj na vytváranie podmienok pre správne fungujúci vnútorný trh EÚ. V záujme zavádzania opatrení potrebných na vytváranie európskeho digitálneho hospodárstva inštitúcie Európskej únie prijali *Stratégiu pre spoločný digitálny trh v Európe* (COM (2015)0192). Uvedená stratégia vnáša do procesov európskej integrácie požiadavku vytvorenia spoločného digitálneho trhu, ale aj ochranu osobných údajov fyzických osôb subjektami. *Jednotný digitálny trh je tým trhom, v rámci ktorého je zabezpečený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu a v rámci ktorého môžu jednotlivci a podniky bezproblémovo využívať a vykonávať online činnosti podľa pravidiel spravodlivej hospodárskej súťaže a s vysokou úrovňou ochrany osobných údajov a spotrebiteľov bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť alebo miesto pobytu.*[2] Európska únia má plán vybudovať spoločný

¹ Vedecká štúdia je spracovaná v rámci medzinárodného projektu EÚ JUST-JTRA-EJTR-AG2016 GA No.763866, do ktorého je zapojená Fakulta Managementu UK v Bratislave ako člen riešiteľského konzorcia.

digitálny trh na spoľahlivých, dôveryhodných a vysokorýchlostných sieťach a službách chrániacich základné práva dátových subjektov, súkromie a súčasne podporujúcich inováciu a analýzy veľkých dát v záujme vytvorenia správnych podmienok a rovnosti podmienok podnecujúcich európske digitálne hospodárstvo.[4]. Pri spracovávaní osobných údajov, ktoré sa dotýkajú priamo jednotlivcov môže prísť aj k porušeniu bezpečnosti, neoprávnenému prístupu k údajom a nezákonnému sledovaniu. Preto je nevyhnutné, aby sa predchádzalo rizikám zneužívania týchto údajov a osobitnú pozornosť je potrebné venovať bezpečnosti systémov elektronickej verejnej správy, ako aj ďalším právnym nástrojom, ako napr. softvérovej zodpovednosti. Nesprávne presadzovanie práva, neodôvodnený prístup národných autorít môže ohroziť dôveru občanov voči digitálnym službám.

Metodológia

Cieľom vedeckej štúdie je analýza súčasnej platnej právnej úpravy EÚ v oblasti ochrany osobných údajov. Štúdia v širších súvislostiach poukazuje na zodpovednosť členského štátu za správne uplatňovanie sekundárnych aktov EÚ. Tomuto cieľu sme prispôsobili vedecké metódy skúmania. Využili sme najmä metódu analýzy primárnej a sekundárnej právnej úpravy EÚ o povinnosti členských štátov správne uplatňovať právo Európskej únie (EU). Na základe metódy syntézy sme sledovali vzťahy a procesy medzi faktami, charakter vzájomných súvislostí medzi nimi. Metódu indukcie sme použili pri formovaní všeobecných záverov týkajúce sa problematiky ochrany osobných údajov fyzických osôb, najmä so zreteľom na správne uplatňovanie práva EÚ. Metódou dedukcie sme zo všeobecných záverov, formovali čiastkové závery týkajúce povinností členských štátov zavádzať opatrenia na ochranu osobných údajov. Vzhľadom na stanovený cieľ sme použili na analýzu viaceré právne akty, dokumenty medzinárodných organizácií, najmä Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ”), Chartu základných práv Európskej únie, ako aj nariadenie EÚ a smernicu EÚ o ochrane osobných údajov. V záujme objasnenia podstatných javov a skutočností sme čerpali aj z vedeckej literatúry a z rozhodnutí európskych súdov, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu v Českej republike. Vedecká štúdia sa skladá z ôsmich častí. V úvode - v prvej časti štúdie sme objasnili zámer Stratégie pre spoločný digitálny trh. V druhej časti štúdie sme popísali použité vedecké metódy. Tretia časť štúdie obsahuje objasnenie pojmu osobné údaje. V štvrtej časti štúdie analyzujeme zodpovednosť Slovenskej republiky za záväzky vyplývajúce z členstva v Európskej únii. Piata časť štúdie obsahuje medzinárodný rámec ochrany osobných údajov. V šiestej časti štúdie sme sa zamerali na analýzu právnej úpravy Európskej únie týkajúcej sa ochrany osobných údajov. Analyzovali sme podstatné skutočnosti upravené v nariadení EÚ(2016) a v smernici EÚ (2016). Vzhľadom na to, že narastá počet riešených sporov na ochranu osobných údajov siedma časť štúdie obsahuje analýzu prípadu riešeného Súdny dvorom EÚ. V ôsmej časti štúdie s názvom diskusia sme zhrnuli podstatné skutočnosti týkajúce sa danej problematiky. V závere štúdie sme poukázali na zásadný význam práva Európskej únie, ktoré má vplyv na legislatívu členských štátov a na formovanie bezpečného spoločného digitálneho trhu.

Pojem osobný údaj

Ochrana osobných údajov je pomerne mladým právnym inštitútom, ktorému sa začala venovať značná pozornosť až v roku 1980. Zvyšujúci záujem o túto oblasť prejavili mnohé medzinárodné organizácie. Problematika ochrany osobných údajov patrí k diskutovaným témam aj na Slovensku, najmä v nadväznosti na prijatie nariadenia EÚ 2016/679 dňa 27. apríla 2016. Predmetné nariadenie

sa vzťahuje nielen na občanov, ale aj na podnikateľské subjekty, orgány štátnej správy a iné subjekty, ktoré spracovávajú osobné údaje. Osobné údaje sa dotýkajú každej fyzickej osoby a sú vstupnou bránou do súkromného a pracovného života každej osoby. Ochranou osobných údajov sa zaoberajú viaceré medzinárodné organizácie, najmä v súčasnosti, keď zaznamenávame nárast informačných technológií a výmenu informácií medzi úradmi, medzi štátmi a aj medzi medzinárodnými organizáciami. Európska únia danej problematike venuje náležitú pozornosť a v rámci Stratégie Európa 2020 začala zavádzať opatrenia súvisiace s prípravou spoločného digitálneho trhu. Všeobecnými opatreniami sú aj právne akty, ktorých cieľom je vytvorenie harmonizovaného rámca vo všetkých členských štátoch o ochrane osobných údajov. Základným prameňom súčasnej únijnej právnej úpravy o ochrane osobných údajov sa stalo Stanovisko č. 4/2007, ktoré dňa 20. júna 2007 prijala Pracovná skupina na ochranu osobných údajov zriadená podľa čl. 29 smernice č. 95/46/ES pod číslom WP 136.[3] Podľa uvedeného stanoviska (str.6) definícia pojmu *osobného údaju* sa skladá zo štyroch kumulatívnych znakov:

1. akékoľvek informácie (objektívne aj subjektívne informácie o osobe)
2. týkajúce sa (informácie, ktoré môžu mať jasný vplyv na spôsob, akým sa s jednotlivcom zaobchádza alebo akým sa jednotlivec posudzuje)
3. identifikovanej alebo identifikovateľnej (podmienky, za ktorých by sa jednotlivec mal pokladať za „identifikovateľnú“ osobu)
4. fyzickej osoby (aby osobné údaje boli o „žijúcich jednotlivcoch“).

Z hľadiska charakteru informácií pojem „osobné údaje“ sa dotýka akéhokoľvek druhu údajov o fyzickej osobe.[3] Uvedené kumulatívne znaky úzko spolu súvisia a na ich základe je možné určiť, či by sa informácia mala považovať za osobný údaj. V danej súvislosti musíme brať na zreteľ, že pravidlá o ochrane osobných údajov idú nad rámec ochrany širokého poňatia pojmu právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života. Široké poňatie pojmu osobný údaj bolo potvrdené aj rozsudkom Súdneho dvora EÚ v právnej veci C-101/2001 zo 6.novembra 2003 (Bodil Lindqvist). Podľa bodu 24 rozsudku *„Pojem osobné údaje používaný v článku 3 ods. 1 smernice 95/46 sa podľa definície v jej článku 2 písm. a) vzťahuje na akúkoľvek informáciu týkajúcu sa identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby. Pojem sa nepochybne vzťahuje na meno osoby v spojitosti s jej telefónnym číslom alebo informáciami o jej pracovných podmienkach alebo záľubách.“*[26] V rámci právneho poriadku EÚ je pojem osobný údaj upravený aj v smernici 2016/680 v článku 3. Podľa uvedenej smernice sa za osobné údaje sa považujú *„akékoľvek informácie týkajúce sa identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby identifikovateľná fyzická osoba je osoba, ktorú možno identifikovať priamo alebo nepriamo, najmä odkazom na identifikátor, ako je meno, identifikačné číslo, lokalizačné údaje, online identifikátor, alebo odkazom na jeden či viaceré prvky, ktoré sú špecifické pre fyzickú, fyziologickú, genetickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu tejto fyzickej osoby.“*[10] Uvedená definícia je zhodná s definíciami uvedenými v článku čl. 2 písm. a) smernice č. 95/46/ES a s definíciou uvedenou v článku 2 Dohovoru Rady Európy č. 108.[19]Vo vzťahu k objasneniu pojmu osobný údaj považujeme za vhodné poukázať na Rozsudok v právnej veci As 34/2008-68 Najvyššieho správneho súdu v Českej republike zo dňa 12. februára 2009 (predsedkyňa senátu Mgr.Daniela Zemanová), ktorý poukazuje tiež na skutočnosť, že: *„plná identifikácia fyzickej osoby v súčasných podmienkach technologicky vyspelej spoločnosti, tej. za vysokého stupňa rozvoja elektronických a iných médií, ktoré sú väčšine populácie ľahko dostupné, vo svojej podstate neznamená nič iné, než možnosť túto osobu určitým spôsobom kontaktovať, bez toho aby bolo nutné poznať jej aktuálne miesto pobytu. Preto sa výklad pojmu osobný údaj nemôže obmedziť striktno len na znalosť napríklad rodného čísla, adresy alebo pracoviska subjektu údajov. Z tohoto*

pohľadu za osobný údaj treba považovať aj číslo mobilného telefónu určitej osoby.“ (<http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=anonymZneni&id=19215&mark=> [cit.5.11.2017]) Na základe uvedeného možno konštatovať, že za osobné údaje sa považujú akékoľvek charakteristiky konkrétnej osoby. Ide o určité znaky, ktoré môžeme považovať za identifikátory majúce výpovednú hodnotu. Právny pojem osobný údaj je významovo otvorený, pričom rozhodujúce sú kritériá, podľa ktorých sa posudzuje, či získaná informácia má charakter osobného údaju alebo nie. Z hľadiska povahy informácií za osobné údaje považujeme všetky druhy tvrdení o fyzickej osobe, či už ide o tvrdenia objektívne alebo subjektívne (aj informácie o zdravotnom stave jednotlivca). Podľa súčasnej únijnej právnej úpravy ochrana fyzických osôb v súvislosti so spracúvaním osobných údajov patrí medzi základné práva, t. j. rešpektovanie súkromného života. V nadväznosti na uvedené zastávame názor, že verejnosťou budú aj naďalej najčastejšie osobné údaje vnímané ako meno, priezvisko osoby, adresa bydliska alebo rodné číslo. V kontexte širších súvislostí v súčasnej praxi nie je problém definície pojmu osobný údaj, ale problém spracovania osobných údajov resp. zodpovednosť správcu osobných údajov za uchovávanie osobných údajov a poskytovanie osobných údajov iným subjektom.

Zodpovednosť štátu za plnenie medzinárodných záväzkov

K významným princípom medzinárodného práva patrí zásada *pacta sunt servanda*, t.j. záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv sa majú plniť v plnom rozsahu a v dobrej viere. Povinnosť plnenia záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv je upravená aj vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve.[18] Plnenie medzinárodných záväzkov upravuje aj ustanovenie článku 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, z ktorého vyplýva, že: *„Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.*“[31] Dané ustanovenie ústavného zákona ustanovuje, že Slovenská republika rešpektuje princípy medzinárodného práva a dodržiava v dobrej viere záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv. Zároveň bol týmto ustanovením vytvorený aj ústavnoprávny predpoklad pre zodpovednosť Slovenskej republiky za plnenie medzinárodných záväzkov. Členstvo v Európskej únii je determinované plnením medzinárodných záväzkov členskými štátmi. Zmluva o fungovaní Európskej únie explicitne ustanovuje povinnosť členským štátom dodržiavať právne predpisy. Podľa ustanovenia v článku 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“), *sú členské štáty povinné prijať všetky potrebné opatrenia všeobecnej aj osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv a ostatných právnych aktov inštitúcií Európskej únie.*[7] V zmysle tejto zásady členské štáty zároveň nesmú prijať žiadne také opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Európskej únie. Prvým rozsudkom, ktorý sa zaoberal konfliktom medzi komunitárnym právnym predpisom a národnými právnymi predpismi bol rozsudok vo veci *Van Gend & Loos*.[23] Vecná stránka sporu sa dotýkala úhrady cla za dovoz tovaru z Nemecka do Holandska. Prepravná spoločnosť tvrdila, že použitá colná sadzba je v rozpore s ustanoveniami Zmluvy o založení Európskeho hospodárskeho Spoločenstva (ES). Súdny dvor ES svojím rozsudkom zaviedol zásadu priameho účinku ako jednu zo zásad vtedajšieho komunitárneho práva (dnes úijného práva) v členských štátoch, ktorá európskym občanom umožňuje dovoľávať sa pred ich vnútroštátnymi súdmi priamo právnych noriem Spoločenstva. Princíp prednosti práva ES pred vnútroštátnou právnou úpravou bol potvrdený judikatúrou Súdneho dvora ES v právnej veci *Costa vs. E.N.E.L* z roku 1964.[24] Súdny dvor ES zaviedol doktrínu prednosti práva Spoločenstva, ktorá je založená na špecifickosti právneho poriadku Spoločenstva (dnes Únie). Vecnou podstatou danej doktríny je, že sa má jednotne uplatňovať vo všetkých členských štátoch EÚ.

Slovenská republika musí včas a správne transponovať smernice do vnútroštátnych právnych predpisov a implementovať nariadenia, ktoré patria medzi sekundárne akty EÚ. (článok 291 ods. 1 ZFEÚ). K prameňom sekundárneho práva EÚ patria aj smernice. Smernica sa od nariadenia odlišuje najmä tým, že sa vyžaduje jej transpozícia do vnútroštátneho právneho poriadku v termíne ustanovenom v záverečných ustanoveniach smernice. Smernica je právne záväzná iba vzhľadom na cieľ, ktorý je potrebné dosiahnuť. Na dosiahnutie tohto cieľa používajú členské štáty vlastné metódy a prostriedky. Členské štáty sú viazané výlučne cieľmi stanovenými v smerniciach, majú právomoc zväziť pri ich preberaní do vnútroštátneho právneho poriadku osobitné vnútroštátne okolnosti. Smernice môžu byť určené jednému štátu, niekoľkým alebo všetkým členským štátom. (článok 288 ZFEÚ) Nariadenie je všeobecne záväzný právny akt, priamo uplatniteľný a vykonateľný bez toho, aby ho museli členské štáty transponovať do vnútroštátneho právneho poriadku. (článok 288 ZFEÚ) Nariadenia sú považované za európske zákony. Prostredníctvom nariadení sa zabezpečuje jednotné uplatňovanie práva EÚ v členských štátoch EÚ. Z nariadení explicitne vyplýva, komu je adresované, pre koho je záväzná a od kedy sa uplatňuje. Ako príklad uvádzame ustanovenie článku 99 nariadenia EÚ 2016/679: „*Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.*”[9]

V súčasnosti z pohľadu teórie a aj praxe poznáme nasledujúce prípady porušenia právnych predpisov EÚ:

- a) neoznámenie, kedy členský štát zanedbal svoju povinnosť a neoznámil Európskej komisii opatrenia, ktoré vykonal za účelom transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku
- b) nesprávna aproximácia práva, kedy členský štát nesprávne transponuje sekundárny akt do vnútroštátneho právneho poriadku, t. j. nebol presne splnený cieľ ustanovený v smernici
- c) nesprávne uplatňovanie práva EÚ, kedy členský štát neuplatňuje správnym spôsobom právne predpisy ES/EÚ a najmä vnútroštátne orgány nekonajú v súlade s právnymi predpismi ES/EÚ.

Európska komisia je často označovaná ako ochrankyňa práva Európskej únie. (článok 17 Zmluvy o EÚ) Jej povinnosťou je dohliadať na správne uplatňovanie práva EÚ v členských štátoch EÚ. Komisia môže byť upozornená prostredníctvom sťažností alebo petícií od verejnosti, podnikov, mimovládnych organizácií alebo iných subjektov, že bolo porušené právo EÚ. Konanie vo veci porušenia predpisov pozostáva z fázy pred začatím súdneho konania a z fázy súdneho konania. Vo fáze pred začatím súdneho konania Komisia najprv zašle formálnu výzvu členskému štátu so žiadosťou o predloženie stanoviska k danej veci v stanovenej lehote. Ak je odpoveď členského štátu neuspokojivá alebo ak sa členský štát vôbec nevyjadrí, Komisia mu zašle odôvodnené stanovisko, v ktorom ho požiada, aby jej žiadosti v stanovenej lehote vyhovel.[1] Zmluva o fungovaní Európskej únie v článku 267 ukladá Súdnemu dvoru EÚ povinnosť dohliadať na správne uplatňovanie práva EÚ a podávať jednotný výklad práva Európskej únie. Rozhodnutia Súdného dvora EÚ tak dopĺňajú niektoré ustanovenia právnych aktov a vytvorili systém case-law. Ustanovenie článku 258 ZFEÚ splnomocňuje Komisiu, že môže iniciovať súdne konanie, ak členský štát nevyhoví odôvodnenému stanovisku. Európska komisia v takom prípade vystupuje ako žalobkyňa. Zo samotného znenia článku 260 ZFEÚ vyplýva, že pokiaľ Súdny dvor EÚ konštatuje nesplnenie povinnosti členským štátom, dotknutý členský štát je povinný urobiť opatrenia potrebné na výkon rozsudku Súdného dvora EÚ. Pri porušení práva EÚ Súdny dvor EÚ je oprávnený uložiť paušálnu pokutu alebo penále podľa článku 260 ods. 3 ZFEÚ, ktoré má dotknutý členský štát zaplatiť. Podľa ustálenej judikatúry Súdného dvora EÚ musia členské štáty jasne a presne informovať Komisiu o tom, ako transponujú smernice EÚ do svojich

vnútroštátnych predpisov (pozri Právna vec C-427/07, Komisia vs. Írsko, bod 107 *Informácia, ktorú sú členské štáty povinné takto poskytnúť Komisii, musí byť jasná a presná. Musí jednoznačne označovať tie zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia, o ktorých sa členský štát domnieva, že si nimi splnil jednotlivé povinnosti, ktoré mu ukladá smernica. Pri absencii takejto informácie Komisia nie je schopná preveriť, či členský štát smernicu skutočne a úplne uplatnil.* [27]). Európska komisia pravidelne monitoruje správne uplatňovanie práva EÚ členskými štátmi. O danom stave vypracováva pravidelné správy o uplatňovaní právnych predpisov EÚ V Správe Komisie za rok 2015(s.30) sa uvádza, že: „v roku 2015 boli Súdnemu dvoru EÚ predložené veci týkajúce sa prípadov oneskorenej transpozície smerníc v Poľsku, Nemecku, Grécku, Luxembursku a Slovinsku.[1]

Ako príklad nesprávnej transpozície smernice sme vybrali rozhodnutie Súdneho dvora EÚ z 8. apríla 2014 C 288/12– Európska komisia vs. Maďarsko.[25] Maďarsko ako členský štát Európskej únie má povinnosť transponovať smernicu v požadovanom termíne a v požadovanom rozsahu do vnútroštátneho právneho poriadku, tak ako všetky členské štáty EÚ. Maďarsko bolo povinné transponovať smernicu Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281/95) do svojho právneho poriadku. V zmysle smernice malo Maďarsko povinnosť ustanoviť subjekt, ktorý bude vykonávať dozor nad dodržiavaním vnútroštátneho predpisu v oblasti ochrany osobných údajov. Zriadený dozorný orgán mal byť nezávislou inštitúciou. V Maďarsku bol prijatý zákon, na základe ktorého bol zriadený inštitút komisára na ochranu údajov na šesťročné funkčné obdobie. Do funkcie nastúpil komisár dňa 29. septembra 2008 a jeho funkčné obdobie malo teda trvať do 29. septembra 2014. V roku 2012 bol na základe novej právnej úpravy zriadený Národný úrad na ochranu údajov a slobodu informácií. Podľa tohto nového zákona boli úlohy komisára prenesené na zriadený úrad. V rámci novej inštitucionálnej štruktúry bol vymenovaný predseda úradu prezidentom republiky na návrh predsedu vlády na deväťročné funkčné obdobie. Z uvedených faktov vyplýva, že funkčné obdobie pôvodného komisára malo uplynúť až v septembri 2014 a bolo predčasne ukončené 31. decembra 2011. Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku konštatoval, že : „*Maďarsko si tým, že predčasne ukončilo funkčné obdobie dozorného orgánu na ochranu údajov, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 28 ods. 1 druhého pod odseku smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov.*“[25] Uvedený prípad dokazuje, že Európska únia požaduje, aby boli smernice správne transponované do vnútroštátnych právnych predpisov členských štátov EÚ.

Vzťah slovenského práva a práva Európskej únie je upravený aj v ustanovení článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.[31] Z daného ustanovenia explicitne vyplýva, že právo Európskej únie je nadradené nad slovenskými právnymi predpismi. Právo Európskej únie sa stalo súčasťou slovenského právneho poriadku. Slovenská republika v záujme správnej transpozície smerníc do právneho poriadku zmenila aj legislatívne pravidlá. Súčasťou každého návrhu zákona je Tabuľka zhody, ktorá obsahuje údaje o zlučiteľnosti návrhu zákona s relevantnou právnou úpravou EÚ. V Zbierka zákonov SR je zákonodarca povinný uviesť k publikovanému zákonu aj transpozičný odkaz obsahujúci informácie o smerniciach, ktoré boli transponované do zákona.

Medzinárodný rámec ochrany osobných údajov

Medzinárodné organizácie sú súčasťou svetovej politiky, globalizačných procesov a plnia funkciu integrácie štátov s rovnakými záujmami. Viaceré medzinárodné organizácie v záujme ochrany

osobných údajov fyzických osôb prijali dohovory, smernice, usmernenia a akty ustanovujúce systém ochrany osobných údajov občanov, inštitút transparentnosti vo vzťahu k jednotlivcom, povinnosť uchovávanía najaktuálnejších osobných údajov a povinnosť zabezpečenia, že osobné údaje sú primerané a relevantné.

V rámci systému medzinárodných organizácií najvýznamnejšie miesto patrí Organizácii Spojených národov. Organizácia Spojených národov (OSN) prijíma medzinárodné dohovory, rezolúcie, usmernenia a iné dokumenty majúce medzinárodný význam pre štáty. Dňa 14. decembra 1990 prijalo Valné zhromaždenie OSN Rezolúciu OSN č. 45/95 - *Usmernenia pre reguláciu počítačovo spracovaných súborov obsahujúcich osobné údaje*. [29] V zmysle rezolúcie sú štáty povinné vytvoriť vhodný systém ochrany osobných údajov. Podľa uvedených usmernení by členské štáty mali rešpektovať inštitút zákonnosti pri spracúvaní údajov, zákaz diskriminácie, spravodlivosti, špecifikácie účelu a pod. V súčasnej dobe, v dobe nárastu informačných technológií sa požaduje, aby spracovávanie osobných údajov bolo bezpečné a primerané. Vzhľadom na právnu povahu rezolúcie, usmernenia nie sú právne záväzné pre členské štáty. V danej súvislosti možno hovoriť o pravidlách koordinácie na ochranu osobných údajov.

Organizáciu pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) zaraďujeme medzi medzinárodné ekonomické organizácie, ktoré svojou činnosťou prispievajú k rozvoju ekonomických vzťahov. OECD združuje ekonomicky najvyspelejšie štáty sveta s mienkotvorným vplyvom. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj prijala *Smernicu o ochrane súkromia a cezhraničnom toku osobných údajov*. [17] Táto medzinárodná organizácia prijíma pomerne mnoho dokumentov, ktoré svojou povahou zaraďujeme medzi dokumenty majúce povahu „soft law“. Uvedená smernica nie je právne záväzná, ale obsahuje princípy ochrany osobných údajov, ktoré sa stali súčasťou právnych poriadkov viacerých štátov (zákonné spracovávanie údajov, primeranosť, bezpečnosť). Niektoré z daných princíпов boli aj súčasťou smernice 95/46/ES.

Medzinárodnú organizáciu práce možno charakterizovať ako medzinárodné spoločenstvo štátov, ktoré vytvára komplexnú medzinárodnoprávnu základňu v oblasti ochrany pracovného a sociálneho zabezpečenia pracovníkov. Kládie dôraz na ochranu základných práv pracovníkov, ako aj na ich sociálne istoty. (1919) V záujme zabezpečenia ochrany osobných údajov zamestnancov vydala *Kódex ochrany osobných údajov zamestnancov*. [12] Kódex svojou povahou nie je právne záväzný a nenahrádza právne predpisy štátov. Niektoré zásady upravené v kódexe sčasti korešpondujú s ustanoveniami čl. 6 smernice č. 95/46/ES. Napríklad kódex ustanovuje zákaz, aby sa výkonnosť zamestnanca hodnotila len na základe osobných údajov zhromaždených prostredníctvom elektronického sledovania (čl. 5 ods. 6) alebo, aby sa zamestnanci vzdali práv na ochranu súkromia (čl. 13). Ustanovuje, že zamestnanec nie je povinný uvádzať pravdivé údaje, ak zamestnávateľ zisťuje citlivé údaje alebo kládie otázky, ktoré sú v rozpore s niektorými zásadami uvedenými v Kódexe (čl. 6 ods. 8). [15]

Rada Európy je medzinárodnou organizáciou, ktorej činnosť je zameraná na ochranu ľudských práv, základných slobôd a práv národnostných menšín. Za týmto účelom prijala mnoho významných dohovorov upravujúce ochranu ľudských práv. Pomerne významný je Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd upravujúci v článku 8 ochranu základných práv a slobôd, najmä právo na súkromie, ktorého súčasťou je aj ochrana osobných údajov. (1950) K dohovorom Rady Európy aj patrí Dohovor Rady Európy č. 108 o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov a jeho Protokol. [19] Účelom dohovoru je zabezpečiť pre každého jednotlivca na území každej strany dohovoru rešpektovanie jeho práv a

základných slobôd, najmä práva na súkromie pri automatizovanom spracovaní osobných údajov o ňom a to bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť alebo miesto pobytu. Chráni jednotlivca pred zneužitím, ktoré by mohlo sprevádzať zber a spracovanie osobných údajov, a zároveň sa ním má regulovať cezhraničný tok osobných údajov. Význam Dohovoru č. 108 pre právnu prax spočíva najmä v tom, že predstavuje základ pre vnútroštátne právne predpisy upravujúce ochranu osobných údajov, nakoľko obsahuje v čl. 2 definície pojmov, akými sú „osobný údaj“, „subjekt osobných údajov“, „správca osobných údajov“ a „automatizované spracúvanie osobných údajov“ alebo v čl. 6 vymenúva osobitné kategórie údajov, ako sú rasový pôvod, náboženské presvedčenie, či sexuálna orientácia, označované aj ako tzv. „citlivé údaje“ [15] Okrem základných teoretických pojmov sa v ňom nachádzajú princípy a zásady ochrany osobných údajov, ktoré sa stali súčasťou smernice č. 95/46/ES. Národná rada Slovenskej republiky s nimi vyslovila súhlas svojím uznesením č. 940 z 20. júna 2000 a prezident Slovenskej republiky ich ratifikoval 24. augusta 2000. Dohovor a dodatky k tomuto dohovoru nadobudli pre Slovenskú republiku platnosť 1. januára 2001 na základe článku 22 ods. 3. Vzhľadom na to, že dňa 28. januára 1981 bol podpísaný uvedený dohovor, tento deň bol za podpory Európskej komisie vyhlásený Výborom ministrov Rady Európy za *Deň ochrany osobných údajov*. Slovenská republika si pripomína tento deň, ako aj iné štáty Európy. Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky v tejto súvislosti každoročne organizuje podujatie, aby v tento deň prispel popularizácii osobných údajov v rámci širokej verejnosti .

Právna úprava Európskej únie týkajúca sa ochrany osobných údajov

Najkomplexnejšiu a možno povedať, že aj najprehľadnejšiu právnu úpravu týkajúcu sa ochrany osobných údajov predstavujú právne predpisy Európskej únie. Základný právny rámec predstavuje ustanovenie článku 16 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú.v. EÚ C 83.30.3.2010). Z uvedeného ustanovenia 16 (1) explicitne vyplýva, že: *„každý má právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ho týkajú.“* Znamená to, že každá osoba, ktorej údaje sú spracované národnými inštitúciami a inými subjektami má právo na ochranu osobných údajov. Z ustanovenia článku 16 (2) ZFEÚ následne vyplýva, že: *„Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom ustanovia pravidlá, ktoré sa vzťahujú na ochranu fyzických osôb, pokiaľ ide o spracúvanie osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie, ako aj členskými štátmi pri výkone činností, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti práva Únie, a pravidlá, ktoré sa vzťahujú na voľný pohyb takýchto údajov. Dodržiavanie týchto pravidiel podlieha kontrole nezávislých orgánov.“* [6] Inštitúcie Európskej únie prijímajú právne akty ustanovujúce povinnosti členským štátom v nadväznosti na ochranu osobných údajov fyzických osôb.

Súčasťou Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Lisabonská zmluva) je aj Vyhlásenie k článku 16 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Vyhlásenie č. 20, Ú. v. EÚ C 83.30.3.2010) a Vyhlásenie o ochrane osobných údajov v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach a policajnej spolupráce (Vyhlásenie č. 21, Ú. v. EÚ C 83.30.3.2010). Predmetné Vyhlásenie č. 20 ustanovuje, že: *„ak by predpisy o ochrane osobných údajov, ktoré majú byť prijaté na základe článku 16 ZFEÚ, mohli mať priame dôsledky na národnú bezpečnosť, musí sa náležite zohľadniť osobitná povaha záležitosti.“* Znamená to, že pri prijímaní právnych aktov je plne rešpektovaná národná bezpečnosť členských štátov. Z Vyhlásenia č. 21 vyplýva, že: *„vzhľadom na osobitný charakter oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorá sa zakladá na článku 16 ZFEÚ, sa možno budú musieť prijať osobitné pravidlá o ochrane osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov v tejto oblasti.“* [6] Dané ustanovenie je potrebné vykladať tak, že policajná a

justičná spolupráca je zaradená medzi špecifické oblasti a preto inštitúcie EÚ sú oprávnené prijímať osobitné opatrenia týkajúce sa ochrany osobných údajov a o voľnom pohybe osobných údajov.

Všeobecne platí, že niektoré oblasti alebo politiky sú upravené aj v Zmluve o Európskej únii. Zmluva o Európskej únii (ďalej len „ZEÚ“) v článkoch 6 a 39 upravuje tiež určité oblasti týkajúce sa problematiky ochrany osobných údajov. Z hľadiska vecnej podstaty článok 6 ZEÚ ustanovuje: „že Únia pristúpi k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rady Európy. Základné práva tak, ako sú zaručené Európskym dohovorem o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ako vyplývajú z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, predstavujú všeobecné zásady práva Unie.“ Dané ustanovenie jednoznačne ustanovuje, že Európska únia v plnom rozsahu rešpektuje Dohovor Rady Európy o ochrane ľudských práv a základných slobôd.[7] Článok 39 ZEÚ splnomocňuje Radu na prijímanie opatrení na ochranu osobných údajov a na voľný pohyb osobných údajov v nadväznosti na spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku.[7]

K primárnym prameňom práva EÚ patrí aj Charta základných práv Európskej únie.[8] V zásade ide o významný medzinárodnoprávny nástroj, ktorý zakladá nielen ochranu základných a ľudských práv, ale aj ochranu osobných údajov a rešpektovanie práva na súkromie. Na základe článku 6 (1) Zmluvy o Európskej únii má rovnakú právnu silu ako Zmluva o Európskej únii alebo Zmluva o fungovaní Európskej únie.[7] Z hľadiska ochrany práv osobných údajov sa aplikujú ustanovenia článkov 1, 7, 8, 11, 14, 21, 47 a 52 Charty základných práv Európskej únie.[8] Charta základných práv Európskej únie explicitne ustanovuje ochranu osobných údajov v článku 8 v nasledovnom znení: „Každý má právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ho týkajú. Tieto údaje musia byť riadne spracované na určené účely na základe súhlasu dotknutej osoby alebo na inom oprávnenom (t. j. legitímnom) základe ustanovenom zákonom.“[8] Uvedené ustanovenie v druhom odseku upravuje, že: „každý má právo na prístup k zhromaždeným údajom, ktoré sa ho týkajú, a má právo na ich opravu. Dodržiavanie týchto pravidiel podlieha kontrole nezávislého orgánu.“[8] V zásade pri spracovaní osobných údajov sa kladie dôraz na zákonný postup a uplatňovanie princípu kontroly nezávislým orgánom nad spracovávaním týchto údajov.

Primárna právna úprava EÚ bola doplnená širokým spektrom sekundárnych aktov v nadväznosti na nárast moderných informačných technológií a moderných nástrojov elektronickej komunikácie. (Nariadenie (ES) č. 45/2001 o ochrane jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov inštitúciami a orgánmi Spoločenstva a o voľnom pohybe takýchto údajov (Ú.v. ES L 8 /2001) alebo smernica 2002/58/ES, týkajúca sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (Ú.v.ES L 201/2002) a pod.) Niektoré smernice (smernica 95/46/ES a aj rámcové rozhodnutie Rady 2008/977/ES) boli zrušené a boli prijaté nové právne predpisy sekundárnej povahy (legislatívne akty):

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016) (ďalej len „nariadenie“)
- smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/680 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov a o zrušení rámcového rozhodnutia Rady 2008/977 (Ú.v. EÚ L 119, 4.5.2016) (ďalej len „smernica“)

Európske inštitúcie sa prípravou novej právnej úpravy zaoberali dlhšie obdobie. Európska komisia bola hlavne zodpovedná za reformu týkajúcu sa ochrany údajov fyzických osôb. Návrhy pripravovanej reformy právneho rámca ochrany osobných údajov boli diskutované dlhšie obdobie v Európskom parlamente a v Rade. K návrhu uplatnili niektoré oprávnené inštitúcie členských štátov (Spolková republika Nemecko) pripomienky týkajúce sa inštitútu subsidiarity (čl. 5 ZEÚ). [21] Nová právna úprava ochrany osobných údajov zohľadňuje zmeny v oblasti spracúvania osobných údajov za obdobie viac ako dvadsiatich rokov od prijatia smernice 95/46.

Predmetom nariadenia EÚ 2016/679 sú nasledujúce právne vzťahy:

- a) vzťahy týkajúce sa ochrany fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov
- b) právny titul pre spracúvanie osobných údajov
- c) spracúvanie genetických údajov, biometrických údajov a údajov týkajúcich sa zdravia
- d) stanovenie obsahových a formálnych podmienok súhlasu, ako právneho titulu na spracúvanie osobných údajov
- e) pravidiel voľného pohybu osobných údajov
- f) ochrana základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov
- g) zavádzanie primeraných technických, organizačných a personálnych bezpečnostných opatrení a záruk zo strany prevádzkovateľa
- h) ustanovenie zodpovednej osoby vo vybraných prípadoch, ak ide o orgány verejnej moci alebo verejnoprávne subjekty
- i) poskytovanie informácii dotknutej osobe: v stručnej, transparentnej, zrozumiteľnej a ľahko dostupnej forme, formulované jasne a jednoducho
- j) povinnosť certifikácie ochrany osobných údajov
- k) vypracovávanie kódexov správania sa a monitorovanie uplatňovania schválených kódexov správania sa
- l) ukládanie pokút za porušenie ustanovení nariadenia a iné. [9]

Nariadenie o ochrane osobných údajov (EÚ) 2016/679 jasne a zreteľne definuje inštitúty týkajúce sa ochrany osobných údajov (osobné údaje, spracúvanie údajov, biometrické údaje, genetické údaje, pseudonymizácia, profilovanie, hlavná prevádzkareň, cezhraničné spracúvanie a pod.) Pomerne významným identifikátorom osoby je meno a priezvisko, ktoré považujeme individualizačný znak každej fyzickej osoby. Ochrana mena sa vzťahuje nielen na krstné meno s priezviskom, ale tiež aj na prezývku, pseudonym, iniciály či monogram.[9] Nariadenie vymedzuje zrozumiteľne a jasne základné pojmy, čím vytvára priestor na zabezpečenie harmonizovanejšieho uplatňovania práva v dôsledku čoho bude uľahčený voľný pohyb údajov.

Predmetné nariadenie v kontexte širších súvislostí rešpektuje všetky základné práva a slobody a zásady upravené v Charte základných práv a slobôd Európskej únie, najmä rešpektovanie súkromného a rodinného života, obdobia a komunikácie, ochrany osobných údajov, právo na spravodlivý proces a pod. Ochrana, ktorá sa poskytuje na základe tejto právnej normy sa vzťahuje na fyzické osoby bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť alebo miesto bydliska vo vzťahu ku spracúvaniu ich osobných údajov. Predmetná norma sa neaplikuje na spracúvanie osobných údajov, ktoré sa týkajú právnických osôb, a najmä podnikov založených ako právnické osoby vrátane názvu, formy a kontaktných údajov právnickej osoby. Vzťahuje sa na spracúvanie osobných údajov v rámci činnosti prevádzky prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa v Únii, a to bez ohľadu na to, či sa spracúvanie vykonáva v Únii alebo nie. Pri spracúvaní osobných údajov sú subjekty povinné rešpektovať zákonnosť, transparentnosť, spravodlivosť a bezpečnosť. Pri spracúvaní osobných údajov musí byť splnená podmienka legality a legitimacy, pričom spracovávateľ

údajov je povinný vymedziť účel spracúvania osobných údajov. Nevyhnutnou podmienkou spracúvania údajov je, že je možné ich spracovávať iba v súlade s článkom 6 nariadenia, t. j. na základe súhlasu dotknutej osoby, na základe zákonnej povinnosti. Inými slovami povedané, spracúvanie akýchkoľvek osobných údajov dotknutej osoby je možné iba so súhlasom fyzickej osoby, pretože ide o zásah do jej súkromia. V osobitných prípadoch dáva súhlas so spracúvaním osobných údajov iná než dotknutá osoba. Získavanie informácií o maloletých deťoch je determinované súhlasom ich zákonných zástupcov. Jednoznačne musí ísť o zákonné dôvody spracúvania údajov, buď podľa práva Európskej únie alebo podľa vnútroštátneho práva. Existujú aj výnimky, kedy na základe článku 85 nariadenia prevádzkovateľ spracúva osobné údaje bez súhlasu dotknutej osoby. Ide o spracúvanie osobných údajov, ak je to nevyhnutné na účely akademické, umelecké, literárne alebo žurnalistické účely. Prevádzkovateľ môže spracúvať osobné údaje na uvedené účely len ak mu to vyplýva z predmetu jeho činnosti. Ustanovenie článku 88 nariadenia oprávňuje prevádzkovateľa, ktorý je zamestnávateľom dotknutej osoby, sprístupniť, poskytovať alebo zverejniť jej osobné údaje v rozsahu titul, meno, priezvisko, pracovné, služobné alebo funkčné zaradenie, odborný útvar, miesto výkonu práce, telefónne číslo, faxové číslo alebo elektronická pošta na pracovisko a identifikačné údaje zamestnávateľa, ak je to potrebné v súvislosti s plnením pracovných, služobných alebo funkčných povinností dotknutej osoby. Pri poskytovaní a zverejňovaní osobných údajov musí byť rešpektované právo na bezpečnosť dotknutej osoby a dôstojnosť. [9]

Medzi príklady spracúvania údajov vo môžeme zaradiť spracúvanie osobných údajov pacientov v rámci bežnej činnosti nemocnice, spracúvanie cestovných údajov jednotlivcov využívajúcich mestskú hromadnú (napr. sledovanie cez karty na využívanie hromadnej dopravy), spracúvanie osobných údajov zákazníkov v rámci bežnej činnosti poisťovacej spoločnosti alebo banky, spracovanie údajov (obsahu, prevádzkových a lokalizačných údajov) poskytovateľmi telefónnych a internetových služieb [32]

Dotknutá osoba má právo na opravu nesprávne evidovaných osobných údajov, na vymazanie osobných údajov, ak existujú na to relevantné dôvody, právo na prenos údajov. Prevádzkovateľ systému je zodpovedný za spracúvanie údajov a za bezpečnosť spracovaných údajov. K bezpečnostným opatreniam patria najmä prijatie primeraných technických, organizačných a personálnych bezpečnostných opatrení a záruk zo strany prevádzkovateľa ako aj sprostredkovateľa. Porušenie povinnosti bezpečne nakladať s osobnými údajmi býva pomerne častým dôvodom, kedy zamestnávateľ nekladie dôraz na likvidáciu dokumentácie o zamestnaných osobách. S takýmto nezodpovedným prístupom sme sa stretli aj na Slovensku. Pre ilustráciu sme vybrali rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. júla 2011 sp. zn. 1 Sžo 410/2009, v ktorom dospel k záveru, že: „*správny orgán (katastrálny úrad T ako žalobca) porušil zákonnú povinnosť ustanovenú v § 13 ods. 1 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov tým, že po splnení účelu spracúvania osobných údajov nezabezpečil riadne a bezodkladne ich likvidáciu.*“ Z hľadiska merita veci v danom prípade išlo o nesprávne nakladanie s materiálmi, ktoré obsahovali identifikačné údaje osôb. Materiály s osobnými údajmi neboli skartované a pracovníci upratovacej služby ich uložili na skládku odpadu v blízkosti pracoviska. Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky uložil danému subjektu pokutu vo výške 2 323,57 EUR, pričom v zdôvodnení uviedol že „*osobné údaje boli sprístupnené širokému okruhu osôb, teda boli vystavené možnému riziku ich zneužitia, pričom nie je možné určiť a zistiť, koľko osobných údajov takto uniklo a či sa dostali k neoprávneným osobám*“. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd v predmetnej veci konštatoval, že „*bolo v správnom konaní bez*

*akýchkoľvek pochybností preukázané, že žalobca ako právnická osoba sa dopustil správneho deliktu, za ktorý mu bola uložená sankcia v zmysle zákona.“[16]Súd vo svojom stanovisku poukázal na skutočnosť, že zodpovedným subjektom je právnická osoba, ktorej zodpovednosť za nedodržanie zákonných povinností je absolútna. Ide teda o zodpovednosť objektívnu a nie subjektívnu. Právnická osoba ako celok zodpovedá za výsledok porušenia, nedodržania zákonnej povinnosti, bez ohľadu na zavinenie. Z tohto dôvodu preto nemožno ani prihliadať na mieru zavinenia upratovacej firmy, pretože bolo **povinnosťou žalobcu prijať a zabezpečiť také opatrenia**, pri dodržaní ktorých by k porušeniu povinností vyplývajúcich zo zákona č. 428/2002 Z. z. *nedošlo*“(viď rozsudok 1Sžo 410/2009) Dané zdôvodnenie rozhodnutia nie je potrebné komentovať, avšak*

Článok 17 nariadenia zavádza inštitút práva byť zabudnutý, t. j. každá osoba môže žiadať vymazanie svojich osobných údajov pokiaľ nechce, aby boli ďalej spracúvané, a neexistuje legitímny dôvod na ich uchovanie. Povinnosťou prevádzkovateľa je, že nesmie ďalej spracúvať osobné údaje, pokiaľ nepreukáže nevyhnutné oprávnené dôvody na spracúvanie, ktoré prevažujú nad záujmami, právami a slobodami dotknutej osoby, alebo dôvody na preukazovanie, uplatňovanie alebo obhajovanie právnych nárokov(článok 21 nariadenia). [9]

Osobitnú ochranu osobných údajov si zasluhujú deti, keďže nie sú si v menšej miere vedomé rizík a dôsledkov súvisiacich so spracúvaním ich osobných údajov, a to najmä v prípade, ak je záujem získavať ich osobné údaje prostredníctvom verejne prístupnej siete – internetu [33]Nariadenie zavádza špeciálnu ochranu pre deti, ktoré pod určitou vekovou hranicou budú potrebovať súhlas rodiča alebo iného zákonného zástupcu (parental consent) na zriadenie účtu na sociálnych sieťach ako Facebook, Instagram, Twitter alebo Snapchat. Stanovenie vekovej hranice je ponechané na úvahe zákonodarcov jednotlivých členských štátov, v rozmedzí od 13 do 16 rokov dňa. [9]

Nové pravidlá uvedené v článku 22 nariadenia obmedzujú použitie inštitútu tzv. profilovania (profiling) bez predchádzajúceho súhlasu dotknutej osoby. Profilovanie sa považuje za techniku, prostredníctvom ktorej sú analyzované určité charakteristické znaky osoby, na základe ktorých je možné predpovedať výkonnosť v osobe na pracovisku, jej ekonomickú situáciu, zdravotný stav, osobné preferencie a pod. Prevádzkovateľ by mal používať na účely profilovania primerané matematické alebo štatistické postupy a prijať vhodné technické a organizačné opatrenia. Profilovanie sa bude týkať najmä internetových obchodov, ktoré si vedú databázy klientov a rozdeľujú ich do určitých skupín podľa kritérií. [9]

Nariadenie v zmysle článku 40 požaduje, aby všetci spracovatelia mali kódexy správania sa, ktoré by mali obsahovať povinnosti prevádzkovateľov a sprostredkovateľov so zreteľom na riziko, ktoré pravdepodobne vyplýva zo spracúvania, pokiaľ ide o práva a slobody fyzických osôb. Nariadenie ustanovuje v článku 42 povinnosť zavedenia certifikačných mechanizmov ochrany údajov a pečatí a značiek ochrany údajov na účely preukázania súladu s týmto nariadením, pokiaľ ide o spracovateľské operácie vykonávané prevádzkovateľmi a sprostredkovateľmi. Prenos osobných údajov do tretích štátov alebo medzinárodných organizácií sa môže uskutočniť za osobitných podmienok a na základe rozhodnutia Komisie, ak je zaručená primeraná ochrana osobných údajov. Členské štáty sú povinné zriadiť nezávislé dozorné orgány. [9]

V prípade porušenia povinností ustanovených v článku 83 nariadenia sú národné authority zodpovedné za správnu implementáciu nariadenia v praxi. Podľa závažnosti, rozsahu a času trvania, následkov protiprávneho konania, prípadného opakovania takéhoto protiprávneho konania a miery ohrozenia súkromného a rodinného života, počtu dotknutých osôb a iných faktorov sú

oprávnené uložiť pokutu a poriadkovú pokutu až do výšky 20 000 000 eur, alebo ak ide o podnik do 4 % celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok. Pokutu alebo poriadkovú je možné uložiť napríklad ak daný subjekt:

- a) nesplnil alebo porušil niektorú zo základných zásad spracúvania osobných údajov podľa čl. 5 až 7 a čl. 9 nariadenia (EÚ) 2016/679
- b) nesplnil alebo porušil niektoré z práv podľa čl. 12 až 22 nariadenia (EÚ) 2016/679
- c) nesplnil alebo porušil niektorú z povinností pri prenose osobných údajov príjemcovi v tretej krajine alebo medzinárodnej organizácii podľa čl. 44 až 49 nariadenia (EÚ) 2016/679.

Oprávnený subjekt /národná autorita môže uložiť pokutu do 10 000 000 eur, alebo ak ide o podnik do 2 % celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok, podľa toho, ktorá suma je vyššia

- a) prevádzkovateľovi, vrátane orgánu verejnej moci a verejnoprávnych inštitúciám, za neplnenie alebo porušenie čl. 8, čl. 11, čl. 25 až 39, čl. 42 a čl. 43 nariadenia EÚ 2016/679
- b) sprostredkovateľovi vrátane orgánu verejnej moci a verejnoprávnej inštitúcie v postavení sprostredkovateľa, za neplnenie alebo porušenie niektorej z povinností podľa čl. 27 až 33, čl. 37 až 39, čl. 42 a čl. 43 nariadenia EÚ 2016/679
- c) certifikačnému subjektu za neplnenie alebo porušenie niektorej z povinností podľa čl. 43 nariadenia EÚ 2016/679. [9]

Dánsko a Estónsko si uplatnili výhradu voči niektorým ustanoveniam v rámci procesu prípravy návrhu nariadenia, ktorá bola akceptovaná, pretože v Dánsku môže uložiť pokutu iba príslušný vnútroštátny súd ako trestnú sankciu a v Estónsku je oprávnený uložiť pokutu dozorný orgán v rámci konania o prečine.(bod 151 nariadenia) Výška paušálnej pokuty alebo sankcií je pomerne vysoká pre slovenských podnikateľov, v niektorých prípadoch môže byť až likvidačná. Uloženie paušálnej pokuty alebo sankcií by nemalo viesť k porušeniu zásady *ne bis in dem*. Nariadenie umožňuje uplatnenie aj výnimky pre organizácie s menej ako 250 zamestnancami, pokiaľ ide o vedenie záznamov. To sa dotýka najmä malých a stredných podnikov. Tieto podniky nebudú povinné viesť záznamy k tým spracovateľským operáciám, ktoré spĺňajú určité podmienky a nie je pravdepodobné, že spracúvanie povedie k riziku pre práva a slobody dotknutej osoby a pod. [9]

Zo sekundárnej právnej úpravy možno zostaviť katalóg práv pre spracúvanie osobných údajov dotknutých osôb, do ktorého patrí :

- a) právo na opravu
- b) právo na výmaz
- c) právo na obmedzenie spracúvania
- d) právo na zabudnutie
- e) právo na prenosnosť údajov
- f) právo namietat' automatizované individuálne rozhodovanie a profilovanie
- g) právo podať sťažnosť na dozornom orgáne.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že posilnenie ochrany práv dotknutých osôb prispieva k napĺňaniu cieľov Stratégie pre spoločný digitálny trh v Európe.

Univerzálnym komunitárnym aktom, ktorý upravoval základné princípy a pravidlá spracúvania osobných údajov v rámci Európskych spoločenstiev bola smernica Európskeho parlamentu a Rady č.95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov. V rámci komunitárneho práva predstavovala normu *lex generalis*.

Smernica bola nahradená smernicou (EÚ) 2016/680, pomerne často označovanou aj ako policajná smernica. Smernica (EÚ) 2016/680 bola prijatá riadnym legislatívnym procesom Európskym parlamentom a Radou na návrh Komisie. Členské štáty majú povinnosť transponovať ju do vnútroštátnych právnych predpisov do 6.mája 2018.(čl.63) Slovenská republika v nadväznosti na túto skutočnosť prijala nový zákon o ochrane osobných údajov, ktorý bude účinný od 25. mája 2018.

Podľa ustanovenia článku 1 smernicou sa *stanovujú pravidlá ochrany fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií, vrátane ochrany pred ohrozením verejnej bezpečnosti a predchádzania takémuto ohrozeniu.* [10] Inými slovami povedané, predmetný sekundárny akt prispieva k budovaniu priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Z názvu smernice vyplýva, že ide o právny akt ustanovujúci podmienky spracovania osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov. Smernica ustanovuje spracúvanie osobných údajov vykonávané úplne alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami a na spracúvanie inými než automatizovanými prostriedkami v prípade osobných údajov.(čl. 2) Sekundárna právna úprava ustanovuje členským štátom povinnosť, aby zhromažďovanie a spracúvanie osobných údajov na účely presadzovania práva bolo vždy primerané, relevantné. Zároveň im z článku 7 smernice vyplýva povinnosť, aby príslušné orgány neposkytovali osobné údaje, ktoré sú nesprávne, neúplné alebo už neaktuálne. Pričom sa požaduje, aby účel a nevyhnutnosť zberu týchto údajov boli legálne a legitímne. (čl. 4 smernice) Právny titul pre spracúvanie osobných údajov musí byť presne ustanovený v zákone, v inej právnej norme alebo v medzinárodnej zmluve, ktorou je daný štát viazaný. Právna úprava musí ustanovovať účel spracúvania osobných údajov, okruh dotknutých osôb a zoznam alebo rozsah spracúvaných osobných údajov. Napríklad na Slovensku je možné zhromažďovať osobné údaje spracúvať na účely trestného konania. Nielen nariadenie, ale aj smernica v článku 11 ustanovuje podmienky profilovania osoby. Profilovanie, ktoré má pre dotknutú osobu nepriaznivé právne účinky alebo významné dôsledky, je zakázané, pokiaľ nie je prípustné podľa práva Únie alebo práva členského štátu, ktoré sa vzťahuje na prevádzkovateľa a ktorými sú ustanovené primerané záruky ochrany práv a slobôd dotknutej osoby, aspoň právo na ľudský zásah zo strany prevádzkovateľa. V zásade sa zakazuje profilovanie osoby, ktoré je v rozpore s právom Európskej únie. Pri spracúvaní a nakladaní s osobnými údajmi musí byť rešpektované právo súkromného života tak, ako je zaručené článkom 7 Charty základných práv Európskej únie.[10]

Obmedzenie práva na prístup je ustanovený v článku 15 smernice. Podľa daného ustanovenia môžu členské štáty prijať určité opatrenia obmedzujúce právo na prístup so zámerom: chrániť verejnú bezpečnosť, národnú bezpečnosť alebo chrániť práva a slobody iných. Tak isto môžu štáty obmedziť právo na prístup z dôvodu zabránenia mareniu úradného alebo súdneho zisťovania, vyšetrovania alebo konania. Ustanovenie článku 35 smernice upravuje podmienky prenosu informácií prostredníctvom informačno - komunikačných technológií do zahraničia alebo do medzinárodnej organizácie. Prenos informácií je možný napríklad na účely trestného konania, ak sa osobné údaje prenášajú prevádzkovateľovi v tretej krajine alebo medzinárodnej organizácii, ktorý je orgánom príslušným na plnenie úloh na účely trestného konania alebo členský štát vydal

vopred povolenie na prenos v súlade so svojím vnútroštátnym právom, ak sa prenesú alebo poskytnú osobné údaje z iného členského štátu. V danej súvislosti sú zohľadňované všetky relevantné faktory vrátane závažnosti trestného činu alebo účelu a pod. Prenos osobných údajov je determinovaný zdokumentovaním faktov, t. j. v dokumentácii musí byť uvedený dátum a čas prenosu, informácie o prijímajúcom príslušnom orgáne, odôvodnenie prenosu a prenášané osobné údaje. Cezhraničný prenos informácií (mimo EÚ) je možné realizovať na základe rozhodnutia komisie o primeranosti, ktorého vecná podstata spočíva v tom, že *tretia krajina, územie alebo jeden či viaceré určené sektory v danej tretej krajine alebo predmetná medzinárodná organizácia zaručujú primeranú úroveň ochrany osobných údajov. Na takýto prenos nie je nutné žiadne osobitné povolenie.*(bod 64) [10] Európska únia tak reaguje na súčasný proces globalizácie, pretože nemožno opomenúť skutočnosť, že v súčasnosti sú osobné údaje spracovávané vo väčšom rozsahu viacerými subjektami.

Podľa ustanovenia článku 41 smernice každý členský štát je povinný zriadiť nezávislý orgán verejnej moci na monitorovanie s cieľom chrániť základné práva a slobody fyzických osôb. Takýto orgán spolupracuje s inými dozornými orgánmi Európskej únie vrátane výmeny informácií a poskytuje im vzájomnú pomoc s cieľom zabezpečiť spoločný postup. Inštitút nezávislosti sa prejavuje najmä v tom, že zriadené orgány nesmú byť pri plnení svojich úloh a výkone svojich právomocí pod vonkajším vplyvom, či už priamym alebo nepriamym, a nesmú od nikoho požadovať ani prijímať pokyny. Čo sa týka inštitútu nezávislosti, rozsudok Súdneho dvora EÚ v právnej veci C-518/07 uvádza, že: „*orgány dohľadu musia byť nezávislé, aby mohli vykonávať svoje úlohy bez vonkajšieho vplyvu. Táto jeho nezávislosť zabráni nielen akémukoľvek vplyvu orgánov, nad ktorými sa vykonáva dohľad, ale aj akýmkoľvek príkazom alebo inému vonkajšiemu vplyvu, či už priamemu alebo nepriamemu, ktorý by mohol sponchybníť výkon právomocí týchto orgánov spočívajúcich vo vytváraní spravodlivej rovnováhy medzi ochranou práva na súkromný život a voľným pohybom osobných údajov.*“[28]

Právne akty obsahujú obvykle ustanovenia o sankciách alebo pokutách pri porušení právnych predpisov. Článok 57 smernice ustanovuje pravidlá pre sankcie (pokuty) za porušenia ustanovení prijatých podľa smernice. Tieto sú oprávnené v členských štátoch ukladať národné authority – úrady na ochranu osobných údajov. Zámerom sankcií je, aby boli účinné, primerané a odrádzajúce. Pri ukladaní pokuty a určovaní jej výšky sa zohľadňuje najmä na závažnosť, čas trvania a následky protiprávneho konania, opakovanie takéhoto konania a na mieru ohrozenia súkromného a rodinného života a na počet dotknutých osôb.[10]

Európska únia v rámci prijímania aktov umožňuje členským štátom, aby v osobitných prípadoch uplatnili inštitút výhrady. Tak sa stáva, že právne predpisy nie sú vždy záväzné pre všetky členské štáty v celom svojom rozsahu. Uvedená skutočnosť je daná najmä tým, že členské štáty sú rozdelené do rôznych skupín (schengenská skupina, euroskupina). Spojené kráľovstvo a Írsko v nadväznosti na Protokol č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k ZEÚ a ZFEÚ, nie sú viazané pravidlami upravenými v danej smernici týkajúcej sa spracúvania osobných údajov v rámci justičnej spolupráce v trestných veciach a v rámci policajnej spolupráce.(Ú.v. EÚ C 83.30.3.2010) Dané osobitné postavenie subjektov možno odôvodniť aj tým, že nie sú členmi schengenského systému. Tak isto aj Dánsko má osobitné postavenie v rámci Protokolu č.22 o postavení Dánska, ktorý je pripojený k ZEÚ a ZFEÚ a upravuje problematiku v oblasti občianstva, hospodárskej a menovej únie, ako aj v oblasti vnútorných záležitostí.(Ú.v. EÚ C 83.30.3.2010) Podľa ustanovení

uvedeného protokolu pre Dánsko nie sú záväzné ustanovenia aktov týkajúce sa spracúvania osobných údajov v rámci justičnej spolupráce v trestných veciach a v rámci policajnej spolupráce. Danú skutočnosť možno chápať ako kompromisné riešenie zo strany Európskej únie voči členským štátom.

Justičné orgány a policajné orgány poverené vykonávať verejné právomoci môžu konať iba v súlade s ustanoveniami tejto smernice. Smernica zavádza harmonizované pravidlá ochrany a voľného pohybu osobných údajov, ktoré sa spracúvajú na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií, vrátane ochrany pred ohrozením verejnej bezpečnosti a predchádzania takémuto ohrozeniu.(bod 15 smernice).[10]

(Okrem legislatívnych aktov boli prijaté aj nelegislatívne akty upravujúce problematiku ochrany osobných údajov, ku ktorým patria:

- Rozhodnutie Komisie 2010/625/EÚ z 19. októbra 2010 podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES o primeranej ochrane osobných údajov v Andorre (Ú. v. EÚ L 277, 21.10.2010)
- Rozhodnutie Komisie 2011/61/EÚ z 31. januára 2011 podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES o primeranej ochrane osobných údajov Izraelským štátom, pokiaľ ide o automatizované spracovanie osobných údajov (Ú. v. EÚ L 27, 1.2.2011) a pod.

Zámerom uvedených rozhodnutí je vytvoriť právny systém, ktorý zabezpečí ochranu osobných údajov pri prenose informácií do iných štátov. Rozhodnutie Komisie 2010/625/EÚ *expressis verbis* ustanovuje, že Andorra sa považuje za krajinu, ktorá poskytuje primeranú úroveň ochrany osobných údajov prenášaných z Európskej únie. Podľa Rozhodnutia Komisie 2011/61/EÚ aj Izraelský štát sa považuje za štát, ktorý poskytuje primeranú ochranu osobných údajov pri automatizovaných medzinárodných prenosoch osobných údajov z Európskej únie do Izraela, resp. pri neautomatizovaných prenosoch, ktoré sú predmetom ďalšieho automatizovaného spracovania v Izraelskom štáte. Pri prenose osobných údajov do týchto štátov musí byť zaručená primeraná úroveň ochrany súkromia a základných práv a musí existovať primeraný právny základ na prenos informácií. Európska únia zavádzaním týchto opatrení prispieva k bezpečnosti občanov členských štátov. Na základe uvedeného jednoznačne možno konštatovať, že sekundárne akty EÚ vytvárajú nový úničný právny rámec ochrany osobných údajov, ktorý bude mať okrem iného aj pozitívny vplyv na zblížovanie ekonomík členských štátov Európskej únie v rámci vnútorného trhu Európskej únie a napĺňanie cieľov uvedených v Stratégii Európa 2020.

Ochrana osobných údajov v kontexte európskej judikatúry

K prameňom práva Európskej únie patria aj rozhodnutia európskych súdov. V rámci našej štúdie sme sa zamerali na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ týkajúce sa ochrany osobných údajov. V právnej veci C -362/14 (Maximillian Schrems vs.Data Protection Commissioner) Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku zo 6. októbra 2015 vyhlásil za neplatné rozhodnutie Komisie 2000/520/ES o „bezpečnom prístave.“[22] (Režim bezpečného prístavu zahŕňa sériu zásad týkajúcich sa ochrany osobných údajov, ku ktorým môžu americké podniky dobrovoľne pristúpiť.) Vecná podstata sporu sa týkala prenosu osobných údajov do tretích krajín na základe rozhodnutia Komisie 2000/520/ES z 26. júla 2000. Maximillian Schrems je rakúsky štátny príslušník a je užívateľom Facebooku od roku 2008. Súčasná prax je taká, že u všetkých používateľov s bydliskom v členských štátoch EÚ, aj údaje poskytnuté pánom Schremsom spoločnosti Facebook sú prenášané sčasti alebo v celom

rozsahu z írskej dcérskej spoločnosti Facebook na servery, ktoré sa nachádzajú na území Spojených štátov amerických. Pán Schrems predložil írskemu dozornému orgánu sťažnosť, v ktorej uviedol, že vzhľadom na odhalenia Edwarda Snowdena v roku 2013 týkajúce sa činností informačných služieb Spojených štátov amerických (osobitne National Security Agency alebo „NSA“) právny systém Spojených štátov amerických nezabezpečuje dostatočnú ochranu údajov prenesených do tohto štátu pred činnosťami sledovania orgánov verejnej moci. Predmetom sporu bola neprimeraná ochrana osobných údajov a prenos údajov do iného štátu, na základe rozhodnutia Komisie 2000/520/ ES. Súdny dvor EÚ sa vo veci vyjadril, že: „*Rozhodnutie Komisie 2000/520/ES z 26. júla 2000 v súlade so smernicou 95/46 o primeranosti ochrany poskytovanej zásadami bezpečného prístavu a súvisiacimi často kladenými otázkami vydanými Ministerstvom obchodu USA (Ú. v. ES L 215.25.8.2000) je neplatné.*“ Po vynesení rozsudku Komisia 6. novembra 2015 vydala nové Oznámenie o prenose osobných údajov z Európskej únie do USA podľa smernice o ochrane údajov.(COM 2015.566 Final) Oznámenie poskytuje prehľad alternatívnych nástrojov na transatlantické prenosy údajov podľa smernice, pokiaľ neexistuje rozhodnutie o primeranosti.[22] Daný judikát považujeme za značný prelom v oblasti prenosu informácií do iných štátov a právomocí dozorných orgánov. Súdny dvor EÚ vo svojom rozhodnutí potvrdil význam základného práva na ochranu osobných údajov, v súlade s Chartou základných práv Európskej únie, vrátane prípadov, kedy sú údaje tohto druhu prenášané aj do tretích štátov. Meritum veci v zásade spočíva v tom, že úroveň ochrany osobných údajov v tretích štátoch musí byť na rovnakej alebo rovnocennej úrovni tak, ako je zabezpečená na úrovni Európskej únie. Z uvedeného je možné vyvodit' pravidlo, že tretí štát je povinný zabezpečiť primeranú úroveň ochrany osobných údajov v súlade so štandardami EÚ.

Diskusia

Jedným z cieľov Európskej únie je vytvorenie vnútorného trhu, t. j. priestoru bez vnútorných hraníc, kde je zabezpečený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu. Správne fungovanie vnútorného trhu si vyžaduje, aby voľný pohyb osobných údajov v rámci Únie nebol obmedzený, ani zakázaný z dôvodov súvisiacich s ochranou fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov. Pomerne rýchly technologický rozvoj a globalizácia so sebou priniesli nové výzvy nielen v oblasti ekonómie, obchodu, služieb, ale aj v oblasti ochrany osobných údajov. V procese globalizácie sústavne narastá získavanie a zdieľanie osobných údajov. Fyzické osoby čoraz viac zverejňujú svoje osobné údaje a to nielen iba na Slovensku. Moderné technológie síce uľahčujú prenos údajov, avšak akákoľvek manipulácia s údajmi by mala fungovať takým spôsobom, aby bola zabezpečená ochrana osobných údajov. Fyzické osoby by mali mať kontrolu nad svojimi osobnými údajmi a bez ich súhlasu by nemali byť poskytované iným subjektom. Spracúvanie osobných údajov automatizovanými prostriedkami na účely dodržania zákonnej povinnosti, by malo byť bezpečné a nemalo by ohrozovať dotknutú osobu. Nezastupiteľnú úlohu pritom zohráva štát, ktorý prostredníctvom svojich orgánov má zabezpečiť, aby sa sekundárna právna úprava EÚ uplatňovala správne v praxi. Jasne stanovené pravidlá, ako aj jednotná aplikačná prax súdov a orgánov slúžiacich na ochranu osobných údajov sú zárukou toho, že práva dotknutých osôb budú chránené. Smernica upravuje systém spracúvania dát policajnými orgánmi a justičnými orgánmi a výmenu informácií a to nielen medzi inštitúciami, ale medzi štátmi a medzinárodnými organizáciami. Zámerom smernice je aj ochrana osobných údajov obetí, svedkov a podozrivých osôb v trestnom konaní.

Záver

Účinná aplikácia právnych predpisov EÚ členskými štátmi má zásadný význam pre realizáciu prínosov politik Európskej únie pre verejnosť, občanov, ako aj pre hospodárske subjekty. V štúdií sme analyzovali zodpovednosť Slovenskej republiky za plnenie záväzkov vyplývajúcich z členstva v Európskej únii. V štúdií sme poukázali na právomoci Komisie vo veci kontroly správnej transpozície smerníc do vnútroštátneho právneho poriadku, ako aj na správne uplatňovanie právnej úpravy EÚ členskými štátmi. Analyzovali sme sekundárne akty EÚ, ktoré majú priamy dopad na Slovenskú republiku. Na rozhodnutiach Súdneho dvora EÚ sme objasnili určité skutky, ktoré súvisia s ochranou osobných údajov a poukázali sme na právomoc Súdneho dvora EÚ uznať neplatnosť právneho aktu vydaného inštitúciou EÚ. Záverom jednoznačne môžeme konštatovať, že právnú úpravu ochrany osobných údajov tvorí viacero právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohôd a aktov medzinárodných organizácií. Prijímanie únijských právnych predpisov ovplyvňuje aj právne poriadky členských štátov. Na Slovensku bol prijatý tiež nový zákon o ochrane osobných údajov, do ktorého bola transponovaná nová smernica o ochrane osobných údajov z roku 2016. Zavádzanie spoločných únijských pravidiel týkajúce sa ochrany osobných údajov fyzických osôb vytvára predpoklady pre budovanie spoločného digitálneho trhu.

Zoznam použitej literatúry a zdrojov:

- [1] Európska komisia (2016): Správa Komisie - Monitorovanie uplatňovania právnych predpisov Európskej únie Výročná správa za rok 2015 .Brusel 15.7. 2016 COM(2016) 463 finále
- [2] Európska komisia (2015): Oznámenie Európskej komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov : Stratégia pre jednotný digitálny trh. Dostupné na: http://eur-lex.europa.eu/legal contents/ SK/TXT/?uri=CELEX%3A5201DC0192_0 [cit.5.11.2017]
- [3] Európska komisia (2007): Stanovisko č. 4/2007, ktoré 20. júna 2007 prijala Pracovná skupina na ochranu osobných údajov zriadená podľa čl. 29 smernice č. 95/46/ES pod číslom WP . Dostupné na http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_sk.pdf [cit.5.10.2017]
- [4] Európsky parlament (2017): Uznesenie zo 14. marca 2017 o vplyve veľkých dát na základné práva: súkromie, ochrana údajov, nediskriminácia, bezpečnosť a presadzovanie práva (2016/2225(INI)).Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0076+0+DOC+XML+V0//SK>[cit.7.11.2017]
- [5] Európska únia (2015) :Stratégia pre spoločný digitálny trh v Európe zo 6. mája 2015 (COM(2015)0192).
- [6] Európska únia(2010): Zmluva o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 82.30.3.2010
- [7]Európska únia (2010): Zmluva o Európskej únii, Ú. v. EÚ C 82.30.3.2010
- [8] Európska únia(2010): Charta základných práv Európskej únie, Ú.v. EÚ C 82.30.3.2010
- [9] Európska únia (2016): Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov. Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016
- [10] Európska únia (2016): Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/680 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetřovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov a o zrušení rámcového rozhodnutia Rady 2008/977.Ú.v. EÚ L 119, 4.5.2016, p. 89–131

- [11]Hradilová, J. (2008):Ochrana osobních údajů v Evropské unii. Ikaros (online). 2008, roč. 12, č. 2. Dostupné na: <http://www.ikaros.cz/ochrana-osobnich-udaju-v-evropske-unii>. [cit.5.10.2017]
- [12]International Labor Organisation(1997): Code of practice on the protection of workers' personal data.Dostupné na: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/normativeinstrument/wcms_107797.pdf [cit.25.10.2017]
- [13]Kuner,H.(2003): European data privacy law and online business. Oxford: University Press, 2003. 72 s. ISBN 978-0-19-928385- 9.
- [14]Mates, P.(2006): Ochrana soukromí ve správním právu. 2. vyd. Praha: Linde, 2006. 320 s. ISBN 80-720-1589-3.
- [15] Morávek, J. (2013): Ochrana osobních údajů v pracovněprávních vztazích. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 104 -106. 436 s. ISBN 978-80-7478-139-1.
- [16] Najvyšší súd Slovenskej republiky (2011) : Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. júla 2011 sp. zn. 1 Sžo 410/2009 .Dostupné na: file:///C:/Users/lektor/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/VJGBCE60/13065_su bor.pdf [cit.5.10.2017]
- [17] Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj(1997) : Smernica o ochrane súkromia a cezhraničného toku osobných údajov. Dostupné na :<https://www.oecd.org/sti/ieconomy/37626097.pdf> [cit.25.10.2017]
- [18] Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR (2001): Viedenský dohovor o zmluvnom práve ,Zb.z. č.33/2001.
- [19]Rada Európy(1981): Dohovor Rady Európy o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov. Dodatokový protokol k Dohovoru o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov týkajúci sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 20/2005 Z. z.).Dostupné na: <http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/181.htm>. [cit.5.11.2017]
- [20] Siskovičová,K. (2015): Ochrana súkromia a osobných údajov zamestnanca Vydavateľstvo Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2015, ISBN 978-80-8082-932-2
- [21] Stanovisko Spolkovej rady SRN.(2014) Dostupné na: (http://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/juri/communication/2012/487796/JURI_cM%282012%29487796_cS.pdf). [cit.27.10.2017]
- [22] Súdny dvor EÚ(2015): Rozsudok vo veci C-362/14 Maximillian Schrems vs.Data Protection Commissioner. Tlačové komuniké 117/15.Luxemburg 6.10. 2015
- [23]Súdny dvor ES (1963) :Rozsudok vo veci C- 26/62 Van Gend & Loos. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0026>[cit.5.10.2017]
- [24]Súdny dvor ES (1964) : Rozsudok vo veci C-6/64 Flaminio Costa vs. E.N.E.L.Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61964CJ0006> [cit.5.10.2017]
- [25]Súdny dvor EÚ (2012):Rozsudok vo veci C - 288/12– Európska komisia vs Maďarsko. Ú. v. EÚ C 227, 28.7.2012
- [26]Súdny dvor EÚ (2001):Rozsudok vo veci C – 101/01 zo 6.novembra 2003 (Bodil Lindqvist) Dostupné na: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30d6b5a7a34342264e0ca65fe9ca5ef084b234KaxiLc3qMb40Rch0SaxyMbNr0?text=&docid=48382&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1371364> [cit.23.10.2017]
- [27]Súdny dvor EÚ(2007):Rozsudok vo veci C-427/07, Komisia vs. Írsko, bod 107.Dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62007CJ0427>. [cit.5.10.2017]

- [28]Súdny dvor EÚ(2007): Rozsudok vo veci C-518/07 Európska komisia vs. Spolková republika Nemecko.Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A62007CJ0518> [cit.15.10.2017]
- [29]United Nations (90): Guidelines for the regulation of computerized personal data files. Resolution UN NO.45/95.Dostupné na: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r095.htm>. [cit.25.10.2017]
- [30]Úrad na ochranu osobných údajov(2017) : Hlavné zmeny v právnej úprave ochrany osobných údajov.Dostupné na: <https://dataprotection.gov.sk/uouu/sk/content/hlavne-zmeny-v-pravnej-uprave-ochrany-osobnych-udajov> [cit.25.10.2017]
- [31]Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.v znení neskorších zmien
- [32]Usmernenie k aplikácii Nariadenia (EÚ) 2016/679 Európskeho parlamentu a Rady z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov Dostupné na: [http file:///C:/Users/lektor/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/D37DVU7S/zodpovedna_osoba_podla_nariadenia_gdpr.pdf](http://file:///C:/Users/lektor/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/D37DVU7S/zodpovedna_osoba_podla_nariadenia_gdpr.pdf)[cit.23.11.2017]
- [33]Valková, Z., Dudáš, J., Palúš, J.(2013): Zákon o ochrane osobných údajov. Komentár od autorov zákona. 1. vyd.Mojmírovce: Kaštieľ Mojmirovce, s.r.o., 2013. 351 s. ISBN 978-80971476-4-8.
- [34]Vláda Slovenskej republiky (2017): Návrh zákona o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov - upravené nové znenie (Dôvodová správa).Uznesenie č.441/2017 Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26886> [cit.23.11.2017]

Kontakt:

Prof.JUDr. Daniela Nováčková,PhD.
Fakulta managementu
Univerzita Komenského
Odbojárov 10
820 06 Bratislava

